

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

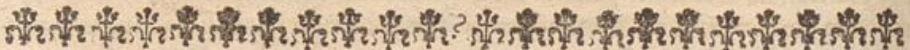
Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt XVI. Moritur Robertus Personius expeditionis Anglicæ fundator.
Opera post se relinquit digna quæ æternum viuant, & viuunt etiam num &
fructus suos ferunt, in conuersione animarum, & Catholicæ ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

simi sacris reliquiis, repente melius habuit, die postero, itineri ad sua negotia se dedit. Erat Thomas annorum triginta quatuor. Stouii Chronicum Anglicanum, solenni præconio eius memoriam ad vicesimum tertium Iunij consignat, annum huius seculi octauum, Iacobi Regis sextum, quo Thomas Garnetus vitam ad Tibornum ponere maluit, quam præstatione Iuramenti oblatam retinere. Auditio Rex illius obitu ex Thoma Cæcilio comite Excestrensi, multisque aliis, pietatis in Deum, in Regem, in patriam, & bonum publicum eximiae, & fidelissimæ; fertur indignatus Cantuariensi, & Londinensi Episcopis, quod parum prudenter ex Recusantibus, virum ad mortem delegissent qui tam gloriosum de se spectaculum esset populo daturus. Sed præstantior ea laus quæ ad S. Ioannis exhibita est ipsi Louanijs ubi prima Societatis tyrocinia posuerat, & prima Societatis vota nuncuparat anno septimo huius ævi, & salutanti Elizabetham Virgini die sacro. Illic solenni gratiarum ad Deum actione commendata est posteris eius virtus.

Moritur Robertus Personius expeditionis Anglicæ fundator. Opera post se relinquit digna quæ aeternum viuant, & viuunt etiam num & fructus suos ferunt, in conuersione animarum, & Catholicae fidei propugnatione.

C A P V T XVI.

 T Q V E hic mihi, Deo laus, operosæ magis historiæ quam longæ de nostris in Anglia rebus limes esto, hanc ego statueram per annos ad hæc perducere tempora, quibus ut ultimis, consuevit lector curiosius inhiare quod varietate rerum, nouitate & copia, putentur magis commendari. Sed hæc ad plenam historiam necessaria rerum notitia, quam spernunt qui obiter & desultim scribunt, indicando magis quam docendo, magna quoque me ex parte destituit, quod esset ex vernaculis Anglorum scriptoribus & linguis petenda, ex quo factum interdum ut de materia diuite ieunè scripsierim. Iam huius operis mensuram annis illis triginta circumscripsi, ex quo Præpositi Generales Mercurianus & Aquauia Roberto Personio Anglicæ missionis grande negotium prouidentissimè crediderunt; primum in Anglia mouendum, & stabiliendum; procul deinde & extra Angliam promouendum, laude utrobique hominis immortali, ab anno 1580. ad 1610. quo euocatus est à Deo ad mercedem laboriosissimæ procurationis. Ponam hic breuiter, illius obitum; inde singularibus meritis viri tanti, paulò fusius reddam quæ iure debentur. Annos itaque triginta cum pari prudentia, & labore animi cum missioni Anglicæ præfuisset, Romæ Seminatio Anglorum duodecim; nunc in stabilienda Louanijs aut alibi probationis domo strenue satagens, & confutandis erroribus Lyncolneensis Episcopi Barlouij, (qui eius

eius librorum fuit decimus nonus) morbo correptus est tam acuto & saeu vt paucis diebus , seruandæ illi vitæ spem omnem abstulerit. Ipse interea pro egregia pietate assiduus in sollicitudine animi ad iter supremum comparandi, erigendique cogitationibus Christi patientis ; simul pro sua in rebus Angliae cordata, & longa experientia intentus præsidiis quibus illic muniti posset Societas, scripto illa tradidit Generali, Sabbatho sanctiori, quattriduo quam extingueretur, dictauit epistolam ad Audomaresem Episcopum, Anglorum quos illic alebat Seminarium nobile, verè patrem; alteram melle delibutam intimæ charitatis ad Georgium Birketum Archipresbyterum eiusque Sacerdotes ; tertiam ad nostros in Anglia, hortatoriam, breuem, necessariis grauem consiliis, ultimum denique animi sui pignus , proinde maximè hoc loco dignam, [Reuerendi Patres, & Fratres mei carissimi, quos vocavit Deus, & in hac Societatis nostræ missionem ad subsidium afflictissimæ patriæ coniunxit; iturus proximè, quod spero, ad Deum, & simul cum vita curis absoluendus quibus me vobis Generalis præesse iusserrat, salutare postremum vos volui, & animæ meæ sempiternam quietem vestris precibus commendare; vobis deinde illum ob oculos reuocare Discipulorum Christi characterem , amorem videlicet mutuum , quem desidero ardenter conseruari à vobis semper illibatum, sed nunquam aliter quam ex Societatis spiritu inuicem dispensari ; unoquoque sibi locum infimum arrogante, postponente se cunctis, & interiorem hūc animum, foris quoad licet pròdente; omnia in Dei gloriam, & animorum vestrum commune solatium. Sic decurso vitæ huius, & diuini obsequij stadio, occurremus omnes vt fas est sperare per Christi merita in gloriam æternæ resurrectionis.] Cognito interim Paulus V. extremo eius periculo ex Cardinali Farnesio, benedictione illum Pontificia dignatus, peccatorum illi veniam indulxit, quam solent Pótifices in eo articulo Cardinalibus impertiri. Instantem sub hæc sentiens discessum, collum sibi fidiculis obuolui petiit, quibus eius sodalis dulcissimus Cápianus olim fuerat in equuleo tortus, iis dum sibi exhibentur, osculo, & pia reverentia colendis subiit animum recordatio felicis periculi, quod non pari cum eo felicitate subierat, dolensque plurimum non fuisse illi fundendi cruxis locum, gratias Deo egit, quod annorum saltem triginta sudores non esset grauatus à se admittere. Sic preces inter & lachrimas fratrum, & circumstantium alumnorum, spiritum Deo Personius reddidit, feria post Pascha Christi resurgentis quarta, quinto decimo Aprilis, anno seculi decimo, ætatis sexagesimo quarto, Societatis initæ tricesimo sexto, professionis editæ votorum quatuor viceximo quinto. Corpus ritè cōditum iussu priuato Generalis, peculiari sandapila clausum, & ad dextram intimi olim sui Cardinalis Alani sepultum, in templo Seminarij Anglicani , cum honorifica memoria in posteros præstantis Epigraphe. Omissis nunc iis quæ supra humandum eius meritis assignantur, festino libentiū ad ea quæ mihi supersunt de virtutum eius opibus scribenda, ex quibus quam vndeuis alias æquus astimator viri tanti mensuram certius assequatur. Primum igitur illa se mihi obiicit vitæ illius vita & anima charitas animarū ardens, in cuius obsequium, & opem, omnes adhibebat quibus erat abudè diues tum naturæ egregiæ doles, tum diuinæ. Ex iis illam præmitto cœteris, quæ vt forte illi minoris ste-

E E e.e

terit, tamen quia expeditior ad manum maiori cōpendio fuit; illam dico scribendi facultatē potente & facilem quæ nūc etiā fructus suos metit, in dilatādis fidei Catholicæ finibus, cultuque seriae pietatis in Christianorum animis vbiique augendo; quod ego pretium fuisse crediderim ingētum operum quorū illi sementē in cassum iactant, Deus hoc præmio pensabat. Taceo pugnas singulares, in Hanmerum, Ciarcum, & Nicooum; in Foxium, Astingum, & Sutellum; addo dictum toties Cookeum; Mortonum, & Barlouuensem, Episcopum, infasta andabatarum terricula in cæcam armata Catholicorum dogmatum impugnationem, quæ vnuſ par omnibus defendit asseruitque Personius, moderata quidem stylī temperie, sed illic acri & aspera vbi ex depresso ne tumoris hæretici & superbi, plus aliquid emolumenti sperabatur. Errores autem variarum sectatum quibus scindebatur, & lacerabatur Regni antiqua sanctitas, omnes vno complexu aggressus humili stratos affixit, libro illo insuperabili, cui *De tribus Anglie conuerſionibus* nomē fecit, huic (inquit vir omnium errorum ab usque Lutheru, & Caluino inuestigator diligentissimus, & scientissimus,) nemo potuit respōdere, nam qui de subuersione conuerſionum trium contra scribere ausus est Surcliffus scaphæ instar tenuis scopulos devitat firmarum rationum ad quas eſſet frangendus; aut perinde illas videre dissimulat ut si alij pariter oculis carerent. Fuit eo in libro Personij scopus ex historia temporum, & Theologia euidenter probare qua primum diuinorum fide imbuti sint Angli prædicatione Iosephi ab Arimathia, Christi Discipuli, & priui gentis Apostoli; qua deinde diuersis exinde saeculis duobus ad Pontificatum Gregorij magni, secundum & tertium floruerint, & Ecclesiam conflassent, si qua alia orbe toto, sanctitate, sapientia, & miraculis illustrem; eandem hanc fidem postremis his annis, ferro, igni, proscriptionibus velut falsam, & superstitionem auctoritem profligati, substituto in illius thronum Lutheru, & Caluino, apostolarum, seditionum, & desperatorum Apostolis. Hæc summa & finis præstantissimi operis *de tribus conuerſionibus*, cuius tamen excellentiam, & utilitates, vicit maior scipio, & fortior, utiliori libro Personius quem *Directorium seu Directionis Regulam* vocauit, *hominis Christiani alias Resolutionem*, eo artis arcana Magisterio digestum ad finem propoūti, conuertendos nimis rūm hæreticos, & perficiendos Catholicos, ut sit qui dixerit etiā nihil aliud in vita egisset Personius nostrorum tamen qui erant in Anglia comperatione, Plus eum omnibus laborasse. Anni sunt plus quam octoginta cum pergit is liber, eique infusus Personij spiritus Deo animas querere, lucra enim illarum dum vixit, nisi parca & minima videre non potuit. Non fuit eius mens acumen ingenij quætionibus disputandis aduersus Lectorem exercere; sed impressione in iudicium valida, eius de caducis opiniones, amplas, splendidas & falsas suo nihil reddere; modosque dictare quibus se animus ab iis expediret, liberoque, ad finem in quem conditus est æternum, aditu contenderet, quod iis euincit argumentis ut omnes omnino sint eorum capaces, & qui iis obstinauerit repugnare, negare illū oporteat principia fidei, & naturæ. In Hibernia vir præstantis ingenij, parsque iudicij Elizabethæ consiliarius, negabat identidem exclamans, tam fortem, & efficacem librum nisi superiore ac diuino spiritu cōcepisti, & scribi potuisse. Quod expertus est ipsemet, paulo post, magno, sed miro.

mito suo bono. Immersus iacebat collo tenus , deliciis, opibus , & aulæ honoribus ; lecto eo libro , tanta illum cepere tamque intoleranda eorum fastidio , vt placandis tandem iactati animi tumultibus abdicauerit se omnibus quibus inter aulæ proceres eminebat , & bona vxoris cum venia solitarium secessum adamarit, ubi vitam purgaret anteactam dolore , & lachrimis, quam illi Deus peculiare donum indulserat. Alios in eundem librum obiter incidentes, ita repente mutauit in melius vt esset iis de manibus à compotoribus extorquendus , ne quod incœperant pergerent boni esse. Hæretici quoque seu inuidentes Catholicis tam potentem morum corruptorum censorem, seu vim eius admirati, edidere eum Londini publicè, sed in sectæ suæ detortum errores , & regulas. Denique homines lyncei apud omnes , & perspicacissimi iudicij negarunt vllum ingenij opus hac ætate frugis tantæ fuisse, ac tam copiosæ, mutandis potissimum eorum animis, quorum suis obtrita sceleribus obcalluerat mens , & conscientia nequicquam reclamante rationi libido sensuum ad nutum imperabat. Mihi quidem (iam tum primis illis temporibus scribebat Gerardus) persuasum est Directorio Personij opere , conuersiones ad Deum factas maiori constare numero quam libri folia, obseruatunque vulgo recens ad fidem Catholicam reduces, dum inter se vt fit, vel cum aliis sermone reuocant conuersionis suæ memoriam , præsidia , & causam, ferè omnes ad librum Personij omnia referre.

Hæc tenus ingenij conatus, & contentiones quibus Angliam labantem firmavit scribendo Personius ; sequuntur facta & res ipsæ quibus agendo eam iuuit, in iis dubito vtrum illi minoris steterint quam essent per se; magnum planè fuit in restituendis Catholicæ fidei Regnis duobus operam moliri, nihil enim minus vasta eius desideria spirabant ; magnum neruos omnes in Reginæ Mariæ liberationem intendere, quam exceptura erat Religionis Catholicæ libertas , & Regnum. Interea vero Prouincias omnes Sacerdotum præsidiis habere munitas ; sufficiendos illis in tytocinia Seminariorum matrè patare, fingere ; atque in eam prouehere pietatis mensuram, & roboris vt posset iis tuto amplificatio Catholicæ fidei, ac vitæ, Regno toto cōmitti, magni quidem hæc negotij opera fuere. Sed cogitatione perpetuò, mente, ac manibus sanctimoniae studio , & veri aduersus patriam & Religionem Catholicam amoris, tam difficultia & grandia semper agitasse, & respondisse nonnulla eorum duratis ab eo laboribus ; tam caro illi stetit, vt cuius vñquam fama fuerit scissa crudelius, calumniis atrocioribus innocentia ; & nominis honor libris, literis, edictis foedius deturpatus, nouerim neminem Nullum Elizabeth suorum opera, & falsorum fratum, acerbioribus insectata estiris, & furiis. Sed qui sciet notas compendiarias legere, & de rerum euentu causas æstimare , videbit omnino nihil Personio hac sui famosa depressione & ignominia venire glorioius potuisse ; nec dissimiliter ipsem et causæ illius gnarus de hac sensit , nec pro illis quibus ardebat diuinitus ingentibus animis , & magna mente, quicquam vñquam eorum curauit quæ de se & contra ab omni hominum conditione spargerentur, nec vlo propterea abstirrit officij vlliis gene re quod illi Apostolicus suaderet instinctus. Debacchabatur Elizabeth in Seminaria , Hispali , Vallisoleti, Audomari Anglis à Personio fundata ; & in

E e e . 2

hospitia iisdem Vlissypone & alibi posita, scholas esse aiens prditionum, & seditionum, in quibus iuuenes erudirentur ad tolledam Reginæ vitam, Angliæ libertatem & Religionem; procul hæc omnia moliti Personium; proprius vero ipsaque in Anglia, omnino eadem per Sacerdotes ab se educatos. Suspicionibus his coloré allinebat, quod essent hæc Seminaria, in ditionibus Regis Catholici bello tunc ab Elizabeth dissidentis. Sed erat hæc rerum necessitas, & inopia sumptuum quibus aliter occurri non poterat; nec de his aliter sensere qui scripserunt illum quanto Hispaniæ beneficiis obligatiorem, tanto minus in Angliam affectum.

Multis pridem locis obiter indicatum, ne offenderentur scilicet (qui vmbras metuebant rerum histotia pleniori) de coniurationibus Anglorum in Personium perplexis, quorum professio simulata Catholici nominis, cum sinceram conciliaret apud omnes fidem, inuoluebant suis consiliis, & molitionibus alios eorum mentem non satis expertos, ut iungerent operam ad perficienda quæ per se non poterant. Sic inuidientiæ, priuati commodi, & deceptionis cedulae rationes conuenerunt ad cuertendum Personium, & Doctorem Alandum (postea Cardinalem.) Hinc suadere Gregorio XIII. & Sixto V. tadiu grauius vexatum iri Catholicos, nedum esset aliquid mitius expectandum, quamdiu non truncarentur Personio manus; prohiberetur scribere, Seminaria moriri, rebus Angliæ sese immiscere. Sed enim Pontifices sapientissimi, rati Cæcilium, Vvalsinganum, Reginamque ipsam, linguis eorum loqui, delationes suspectas habuere, faciliorem illis le præbuit Clemens VIII. iussitque illorum rogatu Personium Roma facessere; sed is cautè iussa præuerterat. Apud Henricum IV. Christianissimum, quibus officiis, verbis, importunitati etiam parcitum, ut ei eius obsequiis, & Regno minus addictus persuaderetur Personius; sed in Petri Cotoni literis lego sapientissimum Principem, fuisse in rebus, consiliis, & gestis Personij oculatiorem, Ministrorum quibusdam qui de his aliter scripsere. Nolo hic Lectorem grauare palinodiis calumniatorum Personio publicè solenni ritu litantium, vnam pono nobilis generosi Antonij Coplei cuius linguam & stylum cum aliena peruersitas aduersus Personium acuisset, recepit se tandem & Personio coram damnaturus quæcumque dixerat Romanam venit; & restitutæ Personio famæ testem habere voluit Cardinalem Anglorum patronum, ipsumque adeò Clementem VIII. nec eo contentus admonitione in lucem missa Nicolaum Fitzherbetum auertit ab insestatione Personij quem ore, & calamo tractabat iniquius.

Restat hodieque viuax seu calumnia seu accusatio, cuius de iure videndum est; hanc status publici administratores, & Catholicorum grandia nomina, quos non est opus meminisse, in Personij famam concinnarunt, libro edito cui *Dolmam* titulus Anglorum lingua. *Diribrator* appositè ad mentem auctoris, sua cuique iura, & rationes describentis ad succedendum Elizabethæ in Regno Angliæ. Odiosum planè argumentum, siue ipsum per se, siue ob competitorum rationes; seu præcipue ob prærogatiua Isabellæ Infantis Hispaniæ iura quam præfert coeteris; telo triplici alios ac Regem imprimis Scotiæ configens Iacobum, cui iure sanguinis Anglia debebatur; Angliam deinde in caput extraneum transferens; postremo gentem Austriacam nouo Regno augens.

augens. Visus est libri scopus totu*s* eius cursu*s*, e*o* contendere ut vellet Anglia Principem sibi prae*esse* Catholicum. Non collineauit recta in mentem auctoris Camdenus, cum scripsit, *Spreto natalium iure antiquas leges patrias, de hereditaria in Regno Angliae successione immutandas; nouas de electione inducendas: neminem, nisi Romano-Catholicum, quacunque sit sanguinis propinquitate in Regem admittendum differere voluisse.* Illud tantum sat egit Dolmanus, ut sua cuique iura Distribitor arbitrarius notaret; ceterum Lectori accuratius de illis iudicium cederet; vulgandi porro huius libri causas saltem duas ignorare non potuit Franciscus Inglefildius, Eques aurei calcaris, & Reginæ olim Mariæ, ac Philippi II. dum Rex Angliae fuit consiliarius. Prima quod editionibus admodum formidandis Elizabetha yetuiss^{et} de rationibus cuiusquam in Regni successionem aliquid scribere, ut Catholicorum Principum in eam iura populis occultaret; altera ut occasionem subministraret respondendi, auctoris nouitij libro, non tamen Angli, qui persuadere conabatur, Religionis probæ, aut pessimæ nullam esse in successionibus ducendam rationem, sed vnius tantum propinquitatis, & sanguinis. Viuebat tunc fortè in Anglia quidam cognomento Dolmanus, opinione sui doctus, sed cuiusvis alterius estimatione mortalium omnium maximè ineptus ad componendum eum librum, cui fortuito eius cognomenum fuerat inditum. Hic dici non potest quantos Anglia tota contra Personum multis annis tumultus mouerit, tanquam eius libri, mirabilis scilicet, auctor legitimus, quem sibi Personius tentaret adscribere. Hinc vulgi per ora duplici nomine reus personius, & quod haberetur libri auctor, & quod Dolmanum calumniaretur. Cuius autem vetere is partus fuerit, putat se Camdenus indubitate diuinasse, trium nempe fuisse ingeniorum communem operam Alani, Equitis Inglefildij, & Personij, quem unum dente figit maledico. Ego ex Inglefildio, & Personio didici, horum tractuum Anglos Catholicos sapientissimos & cordatissimos incubuisse omnes in id opus; ita ut nisi temere diuinando, non possit cuiquam aut soli, aut præcipue tribui. Semper quidem Personius questus est, quæ sua non essent, contra verum sibi imputari. Si quam habuit in hoc libro partem, non possum quin factum inprobem; tum argumenti causa inuidiosi per se ac lubrici; tum Societatis cuius homines oportet esse ab iis negotiis maximè alienos cum illos severissimis legibus ab iis tangendis atceat. Quod si superiori mandato id Personius tractare attentavit: esto supremis authoritatibus patendo culpam vitauerit, Societatis damnum profecto non vitauit, quam ramen vnicè & teneriter amabat, sic ut primo suo in Angliam ingressu fo-lenni scripto apud Consiliarios Regios Catholicum professus, addiderit etiam Iesuitam. Et si video, inquit, conditione hac temporum, locorum, & Iudicium, nomen hoc sonare asperius, exacerbare in me illorum animos, quorum benevolentiam ambiebam, & me ore manuque propria damnare. Verum ne sic quidem induco animum ut id dissimilem multo minus ut negem; et si hanc mihi tam cari nominis confessionem oporteat meo sanguine signare. Etenim existimo inter alia salutis media meum in Societatem ingressum præcipuum vehementissimum que fuisse, ubi plura pietatis exempla quam verba; & longe aliter quam in hoc mundo solet euenire, plures honestatis professores, quam eiusdem prædi-

EEcc 3

carores iuueni. Hæc ille quibus egregie respondit triginta per annos consequentes, quibus amores suos omnes defixos habuit in utramque, Societatem gratia matrem, Angliam natura. Ei certè cùm esset perfacile pro intima apud Philippum II. gratia, suorum egestatem conditione opima ditare, ne verbum quidem vñquam sibi pro illis excidere pàslus est; pro Societate parente optima perfidiosorum filiorum exagitata rebellionibus, iter suscepit in aulam Hispaniæ, & coram Rege sapientissimo Philippo II. Societatis rationes ita sustinuit, ut lethale schisma quod imminebat, ab ea auerterit; hoc improbi homines suo partim fastu, & superbia tumidi; partim offensi Aquauiae Præposito, admotis etiam secularibus machinitis vngelant in ruinam Societatis vniuersitatem. Debebit hæc æternum Personio disiecta eorum consilia, & molitiones in vacuum actas. Quod etsi magno consecutus sit labore, sed laude apud homines etiam non vulgari, haud æquali tamen apud omnes, in primigenio Societatis spiritu conseruando, admittendis in eam dignitatibus inimico. Alano enim Cardinali è viuis sublati, anno 1594. Catholici Angli vota, & oculos in Personium vernerunt, dignum præ cœteris qui Alani locum & mensuram impleret; cuique ad hoc fauorem eo proclivius Rex Catholicus esset præstiterus, quo plura eius ex Lusitania, & Hispania, experimenta iam teneret. Ingrubebant ad eum hortatoriæ vndique, ut Romam se conferret. Vicissim Personius Stapletono cum magnopere auctor esset ut Romam peterer, respondet inter alia insignis Theologus, nolo ait, quis promouendus sit ad sacram purpuram diuinare; sed neque adulari, à quo semper longissimè abfui; sed tam pacatos video, illi gradui pares, ut te vnum omnibus præponam; dum ne Ordinis tui repugnant institutiones, per quas tamen si semel iam licuit dignitatibus in eum accessum permittere; poterit etiam secundum. Post hæc Stapletoni, videndum superest, quid senserit, quid deinde Personius egerit. Ac mens quidem eius aliundè haberí verior non potest quam ex epistola eiusdem ad intimum equitem Inglefeldium ubi se mortem asserit præoptare quam ut Societati fidem, ac Deo violer, cui post solennem votorum quatuor consecrationem votum adiunxerat ex plena fundatoris sententia, reiiciendi dignitates Ecclesiasticas. Exponit deinde compositis libratisque inter se Cardinalis, & religiosi priuati ad iuuandos Anglos officiis, sibi haud obscurè compertum fuisse plus se Angliæ suæ priuatum ut erat Iesuitam, quam Cardinalem profuturum. Ex quo necessario sequeretur, incertus cùm esset promotioni suæ an Deus annueret, abnueret; quin certior potius hanc illi ita placere; ab eius cogitatione, ac desiderio sibi esse non modo longius absistendum, sed modis omnibus ne fieret obstandum; haud ea solum ratione ut præstem voto meo, & Ordini fidem, sed extra periculum, salutem animæ in tuto stabiliam. Hos sensus Personius suis ad Equitem literis exprimebat; sed ne verbis, & scriptis constare omnia putentur; Romam reuersus, & voces audiens de se vulgo, quasi iam Cardinali, veritus iis ne quod subesser omen verum, Generalem conuenit eiusque Assistentes, volens Roma quoquis, & quam longissimè fugere; sed magis probantibus ut per se ipsummet adiret Pontificem deprecaturus quod timebat, iis acquieuit, amorque in Societatem priuatum honorem; prælatorum arbitrio; proprium

proprium illorum iudicio postponens, præoccupatione utri non refugit, quæ artificiosi ambitus suspecta videbatur, aut parum consultæ levitatis, egit cum Pontifice solus, & sine arbitris velut ex eo Pontificis deliberatio penderet; sed rediit saltem liberior ne quis illi deinceps de Cardinalatu molestus esset. Neque illi propterea deceperat aliquid de reuerentia qua observabatur, & existimatione sapientiae, ac virtutis qua inter nos excellenti vigebat, gna-
ros videlicet metiri homines, veris suis, & summis dotibus, suoque merito estimare. Inuisit Aquauia ultimum ægrotantem, visere Assistentes, & qui Romanæ tunc Prouinciae præerat Fabius de Fabiis cum Anglis duodecim Societatis tyronibus, vehementer dolens virti tanti iacturam, addensque ab annis quinque & triginta visum sibi semper viuendo & agendo ad sanctimoniam tendere, quod peculiari ad Patres nostros & alumnos Seminarij Anglici cohortatione confirmauit. Quoties Romam statis annis conueniebant Patres ab suis missi Prouinciis, nemo erat qui nollet Personum audire & alloqui, nemo qui post illud experimentum breue, ac tenue, vulgata eius fama non censeret maiorem. Dum sperari aliquid potuit de vita illi proferenda, alumnorum quos ipse regebat, gratus in eum animus, & amor, nullis pepereit apud Deum votis, peregrinationibus, ieuniis, omni-
que alia vexatione corporis hanc illi à Deo impetrare. Deposita vero fleu-
tanquam Patrem, ille singulis seorsum amplexus diuidere & apta cuique monita, illi alias eius tanquam viri sancti ambire reliquias, narrare aliqua supra Ordinem naturæ in beneficium animi eius sibi patrocinio concessa. Se-
minarium Anglorum post eius obitum afflauit illico is ardor pietatis, tran-
quilli ferooris, & aspirantis ad diuina iuuenum Anglorum animos in Semi-
nario Ro. vt non dubitarent illam tanquam pignus accipere amoris in salu-
tem ipsorum perpetui. Egit sæpè cum viris Principibus etiam supremis, in-
anxilium Religionis Catholicæ inter Catholicos, nunquam nisi magna op-
pinione sui apud eos relictæ. In extremis agentem adiere complures officij
gratia; quos inter Eminentissimi Farnesius, Bellarminus, Blanchetius, Ban-
dinus; multoque maiori numero Episcopi, & diuersorum prælati munerum
qui deinde illius obitum grauiter doluere, vt etiam Pontifex Paulus V. Pla-
nè in eum Deus exemplo ratissimo, collegerat omnia quæcumque possunt
diuinæ gloriæ Ministrum ingentem componere. Majestatem oris, persuaden-
di vim, spiritus animosos ad capessendum ardua, & ingenium locuples ad
excogitanda præsidia iis perficiendis idonea, sed ante omnia consultissimum
iudicium in iis feligendis quæ forent diuinæ gloriæ maximè oportuna. Sin-
gularem ad hæc difficultatum præsipientiam, & dexteritatem iis declinans;
adeundæ si forent, peccatus ad illas perfringendas inuictum. Cumque esset
agendo ferè lentus; si quid tamen agendum apud se decreuisset, nulla eum
fastidia, & moræ à durando dimouebant, nusquam egens calcari, nusquam
fræno. Vbiique illud familiare sibi ore ac manibus retinens fortiter & suauiter.
Quanquam autem nihil prope suscepit, cui disficiendo transuersos non
passus sit æmulos, Catholicos dico, qui cum eius æquare staturam non pos-
sent, conabantur ad suam eum deprimere; nunquam tamen cœptis proper-
hos abstitit; sed obseruatæ in iis prudentiæ rectique iudicium, veritati sem-

per, & tempori, & rerum euentibus remisit. Erat eius Symbolum & amissis,
in vsu vitæ , & temporis illud Apostoli , *Bonum facientes non deficiamus, tem-*
pore enim suo metemus non deficientes. Huius vero tenax regulæ quām esset,
sanctioris hebdomadæ feria tertia probauit , cum sauis morbi extre-
tus doloribus (quibus dies superuixit paucos) egit cum Primate Iberniæ
de rebus illius Ecclesiæ adèò tranquillè , vt nullum ei præberet indicium
tormenti quo diuellebatur. Alias negotium acturus ingentis ad fidem
Catholicam momenti , febrim qua laborabat , vel nolens sentire , vel
minimè sentiens , nauim ad longam , & periculosam conscendit nau-
gationem. Verbo demum concludo omnia : ex quo se Ecclesiæ Anglicanæ
utilitatibus mancipauit, nullus abiit dies , triginta totis quibus illi
vixit , & seruuit annis , in quo illud de se non expresserit , quod iam
inde à principio illius temporis Alanus Cardinalis de illo scriperat ad
Generalem Aquauiam Patris Roberii Industria , Prudentia , Zelus ; in
scribendo , & agendo dexteritas ; superat omnem fidem.

F I N I S.

INDEX